

เหวียดเกี้ยว : ครอบครัวเลื่อนชั้น เพราะหิ้งบูชาแผ่นดิน

Viet Kieu : Family Mobility Based on the Motherland Shrine

กฤษณะ ทองแก้ว
สมศักดิ์ ศรีสันติสุข
วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์

Krishna Thongkaew
Somsak Srisontisuk
Viyouth Chamruspanth

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ “เพื่อศึกษารูปแบบการเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม” ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตการณ์ การบันทึกประวัติชีวิต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์กลุ่ม ผลวิจัยพบว่า ครอบครัวปฐมและครอบครัวสร้างของไทยเชื้อสายเวียดนามในสังคมไทยนั้นมีความเชื่อมโยงกันและกัน เพราะสภาพของครอบครัวปฐมนั้นมีความผูกพันกับสภาพของครอบครัวสร้างที่เลื่อนชั้นทางสังคม กล่าวคือ ถ้าหากครอบครัวสร้างเลื่อนชั้นขึ้น ครอบครัวปฐมก็เลื่อนชั้นตามมาเช่นกัน และในขณะเดียวกันถ้าหากครอบครัวสร้างเลื่อนชั้นลงครอบครัวปฐมก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน โดยเงื่อนไขที่สำคัญของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายเวียดนามคือความเชื่อมั่นและการถ่ายทอดคำสั่งสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินที่มีคำสั่งสอนของโฮจิมินห์ที่ยึดถือปฏิบัติตาม จนกลายเป็นสามัญการของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในสังคมไทย ดังนั้นครอบครัวปฐมที่ยึดมั่นคำสั่งสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินจะส่งผลให้ครอบครัวสร้างเลื่อนชั้นขึ้น ส่วนครอบครัวปฐมที่ไม่ยึดมั่นคำสั่งสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินจะส่งผลให้ครอบครัวสร้างเลื่อนชั้นลง เมื่อเปรียบเทียบกับจากครอบครัวปฐมนั่นเอง

คำสำคัญ : ครอบครัว หิ้งบูชาแผ่นดิน เหวียดเกี้ยว เลื่อนชั้นขึ้น เลื่อนชั้นลง

Abstract

This article is a part of Ph.D. Dissertation entitled “Social mobility of the Viet Kieu family in Thai society” The article aimed to investigate patterns of social mobility in the Viet Kieu family. The study was conducted by qualitative approach, and the data were collected by life history interview, observation, and group interview.

The results revealed that orientation family and procreation family of Viet Kieu family in Thailand had relationship among each other. Family status of both families would mobilize in the same way. Conditions which influenced on family mobility were the trust and doctrine from the motherland shrine which relied on Ho Chi Minh’s practice. Therefore, the orientation family that adhered to the motherland shrine would have better status in society. On the other hand, procreation family that did not adhere to the motherland shrine would have degenerate status in society, comparing to the orientation family.

Keyword : Family, Motherland shrine, Viet Kieu, Upward mobility, Downward mobility

บทนำ

สังคมทุนนิยมเป็นสังคมที่มุ่งจัดระเบียบผู้คน (Social Order) ดังนั้นผู้คนที่จะก้าวขึ้นมาอยู่ร่วมกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้นั้นจะต้องผ่านการฝึกฝน สั่งสอน และบำเพ็ญตบะในด้านนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอจนเข้าไปอยู่ในจิตวิญญาณของเรื่องนั้น (Wongyannawa. 2013 : 204) และการฝึกฝนอบรมก็นำไปสู่การเลื่อนชั้นทางสังคมตามมานั่นเอง เพราะครอบครัวคือสถาบันหลักที่สำคัญของการเลื่อนชั้นทางสังคม (Palomar Joaquina

Lever & Estrada. 2012) ซึ่งในสังคมไทยก็สอดคล้องกับปรากฏการณ์ การเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่ก้าวขึ้นมามีบทบาทในสังคมไทยในมิติ ต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง (Thongkaew, Srisontisuk & Chamruspanth. 2013) ตามรูปแบบของการเลื่อนชั้นขึ้น (Upward Mobility) เลื่อนชั้นลง (Downward Mobility) ของครอบครัวปทุม คือครอบครัวของเขาหรือเธอและพ่อแม่พี่น้องกับครอบครัวสร้างคือครอบครัวใหม่ของเขาหรือเธอและลูก ๆ (Cheal. 2002) นั่นเอง

การเลื่อนชั้นทางสังคม (Social Mobility) คือ การเคลื่อนย้ายตำแหน่งทางสังคมของปัจเจกบุคคล ครอบครัวหรือกลุ่มทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานภาพหรือบทบาททางสังคมตามรูปแบบของการเลื่อนชั้นทางสังคม เช่น การเลื่อนชั้นทางสังคมในแนวตั้ง (Vertical Mobility) ที่สามารถเลื่อนขึ้น (Upward Mobility) หรือเลื่อนลง (Downward Mobility) นั่นเอง (Turner. 2003) อย่างไรก็ตามการศึกษาการเลื่อนชั้นทางสังคมทางเศรษฐกิจด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณนั้นยังคงเป็นการมองแค่บางส่วนของสังคม ซึ่งในความจริงทางสังคม (Social Fact) การมีสถานภาพทางเศรษฐกิจไม่อาจนำไปสู่การเลื่อนชั้นทางสังคมได้จนกว่าจะได้รับการยอมรับจากสังคม ดังที่ Weber (1968) กล่าวว่า “แบบแผนการใช้ชีวิตเป็นข้อกำหนดทางสังคมไม่ใช่ข้อกำหนดเชิงเศรษฐกิจ และผู้คนที่มิฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีอาจจะไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม” ก็ได้ (Weber. 1968) โดย Weber เชื่อว่า เงื่อนไขของการเลื่อนชั้นทางสังคมนั้นต้องประกอบด้วยการมีอำนาจ (Power) การมีอภิสิทธิ์ (Privilege) และการยอมรับ (Prestige) จากสังคม โดย Weber นิยามว่าการมีอำนาจ (Power) คือ ความเป็นไปได้ที่ผู้กระทำการผู้หนึ่งภายในความสัมพันธ์ทางสังคมจะอยู่ในตำแหน่งที่สามารถทำตามเจตจำนงของตนให้บรรลุผลได้ แม้จะมีการต่อต้านก็ตาม โดยไม่คำนึงว่าความเป็นไปได้นั้นจะวางอยู่บนฐานของอะไรก็ตาม (Weber. 1978) อำนาจตามประเพณี (Tradition Authority) คือการมีอำนาจตามที่ขนบธรรมเนียมประเพณีกำหนดไว้ อำนาจบนรากฐานของบุญบารมี (Charismatic Authority) คือ สิทธิอำนาจอันเกิดจากคุณลักษณะส่วนตัว เช่น ความกล้าหาญ ความมีจริยธรรม ความเสียสละ เป็นต้น ส่วนอำนาจตามกฎหมาย (Rational Legal Authority) คือ อำนาจที่กระทำต่าง ๆ บนหลักเหตุผลหรือกฎข้อบังคับที่กำหนดเอาไว้ (สุภางค์ จันทวานิช. 2557) Weber เชื่อว่าอำนาจทั้งสามนี้มักจะปรากฏออกมาอย่างผสมผสาน เพราะการผสมผสานของอำนาจต่าง ๆ นั้นถือเป็นกระบวนการในการสถาปนาอำนาจขึ้นมาในสังคม

(สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. 2554) ประการต่อมาคือ การมีอภิสิทธิ์ (Privilege) คือ ความสามารถครอบครองสิทธิพิเศษ โอกาสต่าง ๆ ในสังคมได้มากกว่าผู้คนทั่วไป และประการสุดท้ายคือ การยอมรับ (Prestige) คือ การยินยอมให้ผู้คนหรือกลุ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยดูจากการยอมรับตัวเอง การได้รับการยอมรับจากสังคมชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม และการได้รับการยอมรับจากสังคมไทย (Weber. 1968) นั่นเอง

บทความนี้มีรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ผ่านวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study Approach) ที่มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ (Observation) บันทึกประวัติชีวิตบุคคล (Life History) สัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) และสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีหน่วยระดับครอบครัว (Family) คือ ระหว่างครอบครัวปฐมและครอบครัวสร้าง โดยมีอำนาจ อภิสิทธิ์ และการยอมรับเป็นเงื่อนไขในการเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัว และมีพื้นที่วิจัย จังหวัดนครพนม สกลนคร อุดรธานี และหนองคาย

หิ้งบูชาแผ่นดิน : กับการยึดโยงครอบครัว

การเลื่อนชั้นทางสังคมของชาวเวียดนามโพ้นทะเล (Vietnamese Oversea) ถือเป็นจุดเปลี่ยนทางสังคม ในระดับสากล ซึ่งปรากฏออกมาในระดับนานาชาติ (International) ระดับภูมิภาค (Region) ระดับประเทศ (National) ระดับสังคม (Social) ระดับชุมชน (Community) และระดับครอบครัว (Family) (ธีระวุฒิ เจริญราษฎร์. 2551) เพราะสถานการณ์ของชาวเวียดนามปรากฏขึ้นมาในสังคมไทยพร้อม ๆ กับมิติของภัยความมั่นคง (ขจัดภัยบูรุษพัฒน์, 2551) ด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ จึงได้ส่งผลให้ครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้ปรากฏการณ์เลื่อนชั้นทางสังคมโดยเริ่มจากมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการเมืองตามลำดับ (Thongkaew, Srisontisuk & Chamruspanth. 2013) โดยพบว่า คำสั่งสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามนั้นยังคงทรงพลังในการอบรมสมาชิกในครอบครัว (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2556) (บันทึกประวัติชีวิตนายด้ก. 2556) (บันทึกประวัติชีวิตนายสูง. 2556) สืบเนื่องตรากจนปัจจุบันนั่นเอง

หิ้งบูชาแผ่นดิน (Ban tho to Quoc) หรือหิ้งบูชาปิตุภูมิของชาวเวียดนาม ปรากฏขึ้นใน ค.ศ. 1948 เมื่อหว่าง วัน ฮวาน (Hoang Van Hoan : 1905 - 1991) ลูกศิษย์ คนใกล้ชิดของโฮจิมินห์ได้รื้อฟื้นความรักชาติ ความสามัคคีของชาวเวียดนามในสังคมไทย ชาวเวียดนามทุกครอบครัวต่างก็มีหิ้งบูชาแผ่นดิน และในโอกาสสำคัญอย่างวันตรุษเวียดนาม (Ted) วันกราบไหว้บรรพบุรุษ สมาชิกทุกคนจะทำความเคารพหิ้งบูชาแผ่นดินทุกคน (Sripana & Trinh Dieu Thin. 2005 : 186) หิ้งบูชาแผ่นดินของชาวเวียดนามก็มีวิวัฒนาการ มาจากหิ้งบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งชาวเวียดนามใช้ในการบูชาบรรพบุรุษมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล แล้ว (งามพิศ สัตย์สวณ. 2545) ครั้นโฮจิมินห์ (Ho Chi minh : 1890 - 1969) เข้ามาสร้าง เครือข่ายขบวนการกู้ชาติเวียดนามในประเทศไทยในช่วง ค.ศ. 1928 - 1929 โดยได้อบรม สั่งสอนชาวเวียดนามในสังคมไทยไว้มากมาย หิ้งบูชาแผ่นดินจึงมีค่าสำคัญดังต่อไปนี้ คือ ด้านบนของหิ้ง To quoc tren het (โต ก๊วก เตน เอ็ด) มีความหมายว่า “ชาติต้องเหนือ สิ่งอื่นใด” ด้านซ้ายของหิ้ง Can kiem liem chinh (เกิ่น เกียด เลียม จินห์) มีความหมายว่า “ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม” ด้านขวาของหิ้ง Viet Thai than thien muon nam (เหวียด ท้าย เทิน เกียน มวน นัม) มีความหมายว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ชาวไทยและชาวเวียดนามสถิตสถาพร” และด้านล่างของหิ้ง Ho Chu tich muon nam (โฮ จู ติง มวน นัม) “ประธาน โฮ จงเจริญ” และตรงกลางของหิ้งนั้นจะมีธงชาติเวียดนาม และรูปของโฮจิมินห์วางอยู่ด้วย (โสภณา ศรีจำปา. 2548) คำสอนเหล่านี้สามารถขยาย ความสำคัญดังต่อไปนี้ว่าคำว่า To quoc tren het (โต ก๊วก เตน เอ็ด) มีความหมายว่า “ชาติต้องเหนือสิ่งอื่นใด” นั้นหมายความว่าประเทศเวียดนามนั้นถือเป็นแผ่นดินเกิดของ ชาวเวียดนามทุกคน และทุกคนโปรดได้ช่วยเหลือกันให้ประเทศมีเสรีภาพปลอดภัยจาก การล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและจากจักรวรรดินิยมสหรัฐอเมริกาตนเอง ดังนั้นก่อน การรวมประเทศเวียดนามจะเกิดขึ้นใน ค.ศ. 1975 นั้นชาวเวียดนามในเมืองไทยก็ได้ ให้การสนับสนุนการกู้ชาติของขบวนการต่าง ๆ เรื่อยมา (เกิม, ต๊ก, บา : สัมภาษณ์ ปี 2556) ด้านซ้ายของหิ้งเขียนว่า Can kiem liem chinh (เกิ่น เกียด เลียม จินห์) ซึ่งแปล ว่า “ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม” ซึ่งสามารถขยายความได้ว่า คำว่า “ขยัน” หมายถึง ทำงานสุจริตที่ทุกอย่างที่ขวางหน้า ขอให้ได้เงินอย่างถูกต้องก็ยอมทำทั้งหมด

(บันทึกประวัติชีวิตนายบา. 2556) คำว่า “ประหยัด” หมายถึง ใช้เงินเป็นการเก็บออมเงินชาวเวียดนามได้แบ่งเงินออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกเป็นเงินเก็บถาวร ส่วนที่สองเป็นสำรองไว้เผื่อมีฐานะถ้าไม่มีความจำเป็นส่วนนี้ก็จะถูกนำไปรวมกับส่วนแรก และส่วนที่สามคือใช้จ่ายในครอบครัว (ธีระวุฒิ เจริญราษฎร์. 2551) “ชื่อสัตย์สุจริต” หมายถึง ชื่อสัตย์ต่อผู้คน ต่อลูกค้ำ เพราะคนทุกคนคือเพื่อนกัน “คุณธรรมจริยธรรม” แปลว่า อยู่เพื่อทำคุณประโยชน์ บำเพ็ญประโยชน์ และตายให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งอาชีพช่วยเหลือเพื่อนบ้านเรือนเคียง (เกม, ดีก, บา : สัมภาษณ์ปี 2556) ด้านขวาของหิ้งเขียนว่า Viet Thai than thien muon nam (เหวียด ท้าย เทิน ถีเยิน มวน นัม) “ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนชาวไทยและชาวเวียดนามสถิตสถาพร” นั้นมีความหมายว่า หมั่นรำลึกถึงบุญคุณแผ่นดินไทยที่ให้ที่อยู่อาศัย และสร้างเครือข่ายในการกู้ชาติเวียดนามและเปรียบเทียบว่าแผ่นดินไทยคือแม่คนที่สองของชีวิตชาวเวียดนาม “และรักแม่เวียดนามและแม่ไทยให้เหมือน ๆ กัน” (Gam, Jin, Rat, 2013) (สังเกตการณ์วันตรุษเวียดนาม. 2557) ด้านล่างของหิ้งบูชาเขียนว่า Ho Chu tich muon nam โฮ จู ติง มวน นัม แปลว่า “ประธานโฮ จงเจริญ” หมายความว่าชาวเวียดนามนั้นให้ความเคารพโฮจิมินห์ว่าเป็นผู้นำในการกอบกู้เอกราชและปลดปล่อยเสรีภาพ (Cheangkum. 2011)

ครั้นโฮจิมินห์เสียชีวิตลงใน ค.ศ. 1969 ชาวเวียดนามในเมืองไทยก็ได้แสดงความเสียใจอย่างกว้างขวาง และหลังจากนั้นสถานภาพของโฮจิมินห์ก็ได้กลายเป็นเทพเจ้าที่ชาวเวียดนามให้การเคารพ ศรัทธามากยิ่งขึ้น (ศุขปริดา พนมยงค์. 2555) ในส่วนของการจัดวางหิ้งบูชาแผ่นดินของชาวเวียดนามนั้นจะมีการนำเอาพระบรมฉายาลักษณ์ของราชวงศ์จักรีเข้ามาประดับและตั้งไว้บนหิ้งโดยมีรูปภาพของโฮจิมินห์ด้วยนั่นเอง ซึ่งชาวเวียดนามเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ให้การยึดเหนี่ยวจิตใจ โดยราชวงศ์จักรีถือเป็นภาพแทนของแม่คนที่สองที่ให้การปกป้องดูแลชาวเวียดนามในประเทศไทย ในขณะที่โฮจิมินห์นั้นคือตัวแทนของการกอบกู้เอกราชในประเทศเวียดนามหรือแม่คนที่หนึ่งนั่นเอง

คำสอนของโฮจิมินห์นั้นได้รับการสั่งสอนหรือสืบทอดกันจากสองแหล่งใหญ่ ๆ คือ หิ้งบูชาแผ่นดิน กับโรงเรียนสอนภาษาเวียดนาม ซึ่งเนื้อหาของการสั่งสอนนั้นจะมีความเข้มข้นมากในโรงเรียนเพราะว่าครูที่สอนภาษาเวียดนามนั้นก็จะต้องแทรกคำสั่งสอนของโฮจิมินห์และยกตัวอย่างประกอบได้ดีกว่าในครอบครัว แต่อย่างไรก็ตามคำสั่งสอน

ของโฮจิมินห์ก็ยังคงมีความเป็นพลวัตระหว่างบ้านและโรงเรียนสอนภาษาเรื่อยมา (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2556) จนวิวัฒนาการมาเป็นปรัชญาการใช้ชีวิตของชาวเวียดนามในสังคมที่มีการสืบทอดกันมาตลอด (โสภณา ศรีจำปา. 2548) และที่สำคัญที่สุดก็คือพ่อแม่จะเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างให้กับสมาชิกในครอบครัว ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวได้รับการขัดเกลาอบรม บ่มนิสัยจากครอบครัวปฐม “แม่ตื่นตั้งแต่ตีสี่หุงหาอาหารและออกไปขายผักที่ตลาด ทำให้ลูก ๆ ทุกคนต้องตื่นขึ้นมาช่วยงานแม่ เพราะสงสารแม่ ส่วนคุณแม่พ่อก็ทำงานทั้งวันไม่ค่อยพักผ่อน” (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2556) และสมาชิกในครอบครัวอย่างลูกนั้นพอเติบโตขึ้นมาก็ต้องออกไปช่วยพ่อแม่ทำงานค้าขาย ดังนั้นสมาชิกของครอบครัวทุกคนจึงมีทักษะด้านค้าขายมาตั้งแต่เด็ก ๆ ดังนั้นพ่อลูก ๆ แยกตัวออกมาสร้างครอบครัวใหม่ พวกเขาจึงมีทักษะความศรัทธาและเข้าใจคำสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินอย่างดีแล้ว (ธีระวุฒิ เจริญราษฎร์. 2551) ซึ่งจะนำไปสู่การดำรงชีวิตตามแบบแผนของครอบครัวสร้างนั่นเอง

หิ้งบูชาแผ่นดินถูกรื้อ แต่ยังอยู่ในพลวัต

สังคมโลกในยุคสงครามเย็น (Cold War : 1945 - 1989) มีความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์การเมืองแบบประชาธิปไตยกับสังคมนิยม ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่วนเวียดนามเหนือก็มีรูปแบบที่แตกต่างออกไปก็คือสังคมนิยมนั่นเอง ดังนั้นความระแวงภัยคอมมิวนิสต์ในรัฐบาลไทยจึงเกิดขึ้นและนำมาสู่การกดดันชาวเวียดนามในประเทศไทย ในช่วง ค.ศ. 1957 หน่วยงานราชการบางส่วนก็ได้ออกมากดดันให้ชาวเวียดนามบางส่วนรื้อหิ้งบูชาแผ่นดินทิ้งไป (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2556) เพราะหน่วยงานราชการเกิดความกังวลจากการที่ขบวนการเวียดนามมินห์สามารถขับไล่ฝรั่งเศสออกไปจากเวียดนามได้ด้วยการมีชัยเหนือสมรภูมิเดียนเบียนฟูใน ค.ศ. 1954 และต่อมาใน ค.ศ. 1975 ก็ได้มีการจัดตั้ง “ขบวนการคนไทยรักชาติต่อต้านญวน” โดยมีการจัดตั้งและจ้างวานนักเลงหัวไม้ ให้ออกมาทำร้ายบ้าน ทรัพย์สิน ทำร้ายร่างกายคนที่เข้ามาต่อต้าน และมีการฆาตกรรม โดยคนที่เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนามที่เข้ากับผู้คนในสังคมได้ดี (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2556) เพราะในปีเดียวกันนั้นเวียดนามได้รวมประเทศ และสหรัฐอเมริกาก็ได้ยกทัพกลับประเทศไปแล้ว ซึ่งชาวเวียดนามเชื่อว่าการกระทำดังกล่าวนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ชาวเวียดนามกลับมาตุภูมิ ด้วยเงื่อนไขทางการ

การเมืองในระดับสังคมโลก สังคมไทยจำต้องกดดันต่อชาวเวียดนาม และทำให้ชาวเวียดนามเกิดความกลัวว่าครอบครัวจะได้รับอันตรายจากการนำวัฒนธรรมเวียดนาม อุดมการณ์การเมือง หรือสัญลักษณ์ของโฮจิมินห์ ดังนั้นครอบครัวของชาวเวียดนามจึงได้รื้อหิ้งบูชาแผ่นดิน และรูปถ่ายของโฮจิมินห์ออกจากบ้าน บ้างก็ทำลาย บ้างก็เอาไปแอบจนหายก็มี (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2556)

อย่างไรก็ตามก่อนที่หิ้งบูชาจะถูกรื้อลงมานั้น คำสอนของโฮจิมินห์ก็ได้เข้าไปอยู่ในสถาบันครอบครัวของชาวเวียดนามอย่างมั่นคงแล้ว นักเรียนภาษาเวียดนามทุกคนที่เรียนจบมาจากโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่ร่ำเรียนจบระดับประถมแล้วนั้น ทุกคนต่างต้องวงกลับมาเป็นครูเพื่อสั่งสอนภาษาเวียดนามให้กับเด็ก ๆ ชาวเวียดนามต่อไป และพบว่าครอบครัวของชาวเวียดนามที่มีสมาชิกเคยเป็นครูสอนภาษาเวียดนามนั้นยังคงเข้าใจปรัชญาคำสอนของโฮจิมินห์ในหิ้งบูชาแผ่นดินและสามารถอธิบายความหมายพร้อมยกตัวอย่างได้อย่างดี เช่น “ความอดทนนั้นท่านโฮจิมินห์ได้ขยายว่า มากกว่าการอดทนทำงาน อดทนจากการหิวโหย แต่มันคือ ความอดทนจากความเข้าใจผิดจากการกลั่นแกล้ง จากการถูกทำร้าย จากการถูกข่มเหง ต่าง ๆ นานา นั่นเอง” (เหล่า : สัมภาษณ์ปี 2556)

คำสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ภายหลังจากที่หิ้งบูชาแผ่นดินถูกสร้างขึ้นใน ค.ศ. 1948 ครอบครัวชาวเวียดนามต่างได้รับการสั่งสอน อบรม จากโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามและในสถาบันครอบครัว ประกอบกับหน่วยงานราชการของไทยได้กำกับควบคุมพื้นที่การอยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin. 2548) ซึ่งส่งผลให้ชาวเวียดนามได้หันมาประกอบการค้าและบริการ และนำมาสู่การเก็บออมอย่างเคร่งครัด (บันทึกประวัติชีวิตนายชวน. 2548) ดังนั้นเงินออมของชาวเวียดนามนั้นได้ผ่านการสะสมมาอย่างยาวนานตั้งแต่เข้ามาในสังคมไทยแล้ว จนครอบครัวของชาวเวียดนามมีค่านิยมที่สำคัญคือการสั่งสมอำนาจจรรมิ (Stock of Charismatic Authority) ในวิถีชีวิตประจำวัน คือ “ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม” จนกลายเป็นเอกลักษณ์ (Unity)

ของชาวเวียดนามในสังคมไทยเรื่อยมา (เกิม, ตี้ก, ฮุง : สัมภาษณ์ปี 2556) (เกิม, จิน, รัตน์ : สัมภาษณ์ปี 2556) แต่อย่างไรก็ตามโดยเฉพาะความขยันและความอดทนนั้นถือเป็นอัตลักษณ์ (Identity) เฉพาะของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีความโดดเด่นจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ดังนั้นการสั่งสมอำนาจมีของชาวเวียดนามจึงมีผลต่อการเลื่อนชั้นทางสังคมในมิติทางเศรษฐกิจนั่นเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของชาวเวียดนาม ครั้นเมื่อสมาชิกในครอบครัวได้รับสัญชาติไทยหรือต่างดาวหลัง ค.ศ. 1992 แล้วนั้นครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามก็ได้นำเงินทองจากการสะสมมาซื้อทรัพย์สินหรือไม่กี่โอนกลับมาจากเพื่อนบ้านชาวไทย หรือไม่กี่ชาวเวียดนามรุ่นเก่านั้นเอง (บันทึกประวัติชีวิตนายฮุง. 2556) และทำให้ผู้คนในสังคมมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าชาวเวียดนามถือครองทรัพย์สินภายหลังจากการที่สมาชิกในครอบครัวได้รับสัญชาติหรือสิทธิต่างดาว ซึ่งเป็นความเข้าใจผิด แต่ในทางที่ถูกต้องแล้วชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเหล่านี้ได้สะสมทรัพย์สินไว้มาตลอดนับตั้งแต่ก้าวเข้ามาในสังคมไทยแล้ว

การเลื่อนชั้นขึ้นในมิติเศรษฐกิจ

การเลื่อนชั้นขึ้นในมิติเศรษฐกิจ (Upward Mobility in Economy) คือ การเปลี่ยนแปลงสถานะภาพในมิติเศรษฐกิจของครอบครัวสร้างในทิศทางเลื่อนขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวปฐม โดยศึกษาครอบครัวนายบา (นามสมมุติ) ถือเป็นครอบครัวที่มีแม่เคยทำงานในราชสำนักเวียดนามในแผนกปรุงอาหาร และมีคุณพ่อเป็นช่างทองในราชสำนักเวียดนาม และเมื่อฝรั่งเศสปกครองเวียดนาม พ่อและแม่ก็อพยพเข้ามาอยู่ในลาวโดยประกอบอาชีพทำทองและขายแหวนเมือง トラบจนครอบครัวต้องอพยพเข้ามาในประเทศไทยใน ค.ศ. 1946 นั้นเอง ครอบครัวจึงได้ลงหลักปักฐานอยู่ที่อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย ณ ที่นี้คุณพ่อได้ประกอบอาชีพทำร้านนาฬิกาทั้งจำหน่ายและรับซ่อม ทั้งครอบครัวทำงานด้วยความขยันขันแข็ง ส่วนคุณแม่ก็ทำแหวนเมืองจำหน่าย ต่อมาพี่น้องในครอบครัวก็ช่วยกันขยายกิจการ จนสามารถขยายกิจการจนรุ่งเรืองถึงปัจจุบัน และปัจจุบันก็มีการแบ่งแผนกกัน คือ ครอบครัวใหม่ของลูก ๆ ก็เข้ามาช่วยกันดูแลเรื่องการตลาด ครอบครัวของคุณพ่อดูแลเรื่องการผลิต トラบจนสถานะภาพของร้านแหวนเมืองดีขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ได้เข้าไปสนับสนุนหน่วยงานราชการในจังหวัดหนองคายอย่างมาก

ข่าวคราวของการกู้เอกราชของโฮจิมินห์นั้นได้แพร่หลายในหมู่ชาวเวียดนามในประเทศมา สักระยะแล้ว ครอบครัวของเขาที่ครัทธาในสิ่งที่โฮจิมินห์พยายามกอบกู้เอกราช ต่อมาพ่อ และแม่ได้นำหิ้งบูชาแผ่นดินที่มีคำสอนของโฮจิมินห์และรูปภาพของโฮจิมินห์มาบูชา และ สมาชิกในบ้านก็พร่ำสอนถึงความขยัน ประหยัด อุตุน ของโฮจิมินห์ที่ถือเป็นต้นแบบของ การปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้นเวลาที่พ่อและแม่สั่งสอนลูก ๆ ในบ้านพ่อและแม่มักจะยก ตัวอย่างการทำงานให้แก่ประเทศชาติของโฮจิมินห์ขึ้นมาเสมอ ๆ ครั้นลูก ๆ ได้มีโอกาสไป เรียนภาษาเวียดนามกับโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามที่ชาวเวียดนามในเมืองไทยได้แอบ จัดตั้งและทำการเรียนการสอนกันตามบ้านของครุนั้น คำสั่งสอน การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่าง ก็ได้รับการร่ำเรียนกันเรื่อยมา ดังนั้นต่อมากำสอนต่าง ๆ ที่โฮจิมินห์ได้สอนไว้และที่ปรากฏใน หิ้งบูชาก็นำมาสู่การเคารพและปฏิบัติตามกันนั่นเอง (บันทึกประวัติศาสตร์ชีวิตนายบ. 2556) เพราะคำสอนที่ทุกคนยึดมั่นโดยมีโฮจิมินห์ และพ่อแม่ทำเป็นตัวอย่างต่อเนื่องก็คือ ความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์และอุตุน นั้นถือเป็นการสะสมอำนาจในเชิงบารมีของผู้คน เพราะยิ่ง เราขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และอุตุน เราก็ยิ่งได้รับการยอมรับจากสังคมเพิ่มขึ้น ๆ

พอจะสรุปได้ว่าจุดเริ่มต้นของการเลื่อนขั้นทางสังคมของครอบครัวสร้างของ นายบานั้นมาจากการสั่งสอนและการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างของพ่อแม่จากครอบครัวปฐม นั้นเอง ส่วนอำนาจประเพณี จากการได้รับสืบทอดสูตรอาหารจากครอบครัวสร้างนั้นก็ ถือว่ามีความสำคัญรองมา และในท้ายที่สุดนายบาก็ได้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมชาว เวียดนามจังหวัดหนองคายซึ่งเป็นผลจากการสะสมอำนาจเชิงบารมี อำนาจประเพณี ก่อนจะนำมาสู่อำนาจจากกฎหมายนั่นเอง และภายหลังจากที่ครอบครัวสร้างของนายบ ได้รับการเลื่อนขั้นขึ้นมาแล้วนั้น ครอบครัวของเขาก็มีเครือข่าย (Connection) ทางสังคม กับหน่วยงานราชการมากขึ้น จนได้รับเกียรติให้เข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมผ่าน ตำแหน่งนายกสมาคม รวมถึงการทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพของจังหวัดในการต้อนรับพระราชวงศ์ ของไทยและข้าราชการระดับสูง ๆ จากกระทรวง ดังนั้นด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่าง สม่าเสมอและด้วยการที่ครอบครัวสร้างได้แสดงให้เห็นถึงความดีงามของอำนาจเชิงบารมี ที่ยังคงยึดมั่นในความซื่อสัตย์ และการคำนึงถึงบุญคุณของแผ่นดินไทยในฐานะแม่คนที่ สองเรื่อยมาด้วยการร่วมสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มากมาย ผลจากการเสียสละ ซื่อสัตย์นั้นส่งผลกลับมาให้บิดามารดาของนายบได้สัญชาติไทยอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งถือเป็นความ ภาคภูมิใจของพ่อแม่อย่างมาก และลูก ๆ ที่ออกไปสร้างครอบครัวใหม่ที่ยินดีปริตาอย่าง มาก และสิ่งที่นายบประทับใจมากที่สุดก็คือในงานศพของคุณพ่อนั้นได้รับพระราชทาน เพลงศพอย่างสมเกียรติ นับว่าเป็นอภิสิทธิ์อย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากการที่ครอบครัวปฐม

อบรมสมาชิกให้ออกมาสร้างครอบครัวสร้างที่ดีต่อสังคมไทย ด้วยเหตุที่ครอบครัวปทุมได้นำเอาคำสั่งสอนของโฮจิมินห์จากหิ้งบูชาอบรมจนสมาชิกออกไปสร้างครอบครัวสร้างที่ดีและได้วกกลับมาสนับสนุนครอบครัวปทุมให้มีสถานภาพที่สูงขึ้นตามครอบครัวสร้างนั่นเอง ดังนั้นการเลื่อนชั้นของครอบครัวนายบานั้นมีจุดเริ่มต้นจากการสะสมอำนาจในเชิงบารมี อำนาจประเพณี และตามมาด้วยอำนาจเชิงกฎหมาย จากนั้นก็ยกระดับไปเป็นอภิสิทธิ์ที่นำไปสู่การยอมรับของสังคมไทย (บันทึกประวัติชีวิตนายบา. 2556) ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกผ่านตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเลื่อนชั้นขึ้นในมิติเศรษฐกิจ (ครอบครัวนายบา, นามสมมุติ)

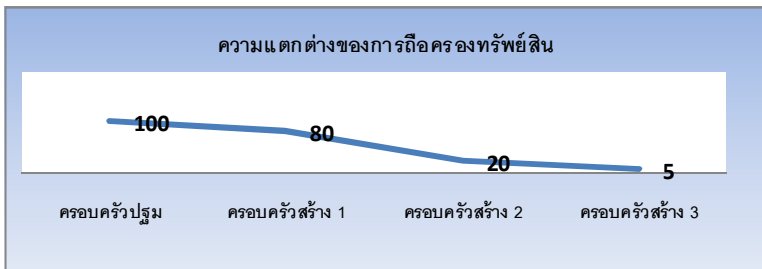
การเลื่อนชั้น ทางสังคม	อำนาจ			อภิสิทธิ์	ยอมรับ
	ครอบครัว	ประเพณี	บุญบารมี		
ปทุม	ทำงานอยู่ใน ราชสำนัก	ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน	ได้รับสัญชาติ ไทย	พระราชทาน งานศพ	- จากชาวจีน
สร้าง	ได้รับการ สืบทอด สูตรอาหาร ชาววังจาก ราชสำนัก เวียดนาม	ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน เป็นครอบครัว ที่เป็นผู้นำใน มิติเศรษฐกิจ ของหนองคาย	นายกสมคาม เวียดนาม หนองคาย		- หน่วยงาน ราชการ - ชาวไทย เชื้อสายจีน - สื่อมวลชน

การเลื่อนชั้นลงในมิติเศรษฐกิจ

การเลื่อนชั้นลงในมิติเศรษฐกิจ (Downward mobility in Economy) คือ การเปลี่ยนแปลงสถานภาพในมิติเศรษฐกิจของครอบครัวสร้างแบบเลื่อนลงเมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวปทุม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาครอบครัวของนางสาวเลอ (นามสมมุติ) ปัจจุบันพำนักอยู่ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นชาวเวียดนามรุ่นเก่าซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ในสังคมไทย ก่อน ค.ศ. 1946 โดยครอบครัวปทุมนั้นมีคุณตาเป็นชาวเวียดนามที่อพยพเข้ามาและแต่งงาน

กับคุณยายซึ่งเป็นคนไทย ครอบครัวปทุมนั้นมีลูก 3 คน ซึ่งมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง คือ คนแรกก็เอาชีวิตรอด ส่วนคนที่สองรับราชการ และคนที่สามนั้นรับจ้าง ซึ่งครอบครัวสร้างนั้นมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่เหมือนกัน คือ เลื่อนชั้นลงจากครอบครัวปทุม เมื่อเปรียบเทียบจากการถือครองทรัพย์สินนั้นเอง โดยในขณะที่ครอบครัวปทุมถือครองทรัพย์สินจำนวนร้อยเต็ม แต่ครอบครัวสร้างที่ 1 ถือครองเพียงร้อยละ 80 ครอบครัวสร้างที่ 2 ถือครองเพียงร้อยละ 20 และครอบครัวสร้างที่ 3 ถือครองเพียงร้อยละ 5 (เลย์ : สัมภาษณ์เมื่อ ปี 2556) ซึ่งมีจำนวนลดน้อยลงตามลำดับ

ตารางที่ 2 : กราฟแสดงอัตราส่วนการถือครองทรัพย์สิน

นางสาวเลย์ (นามสมมุติ) ให้ข้อมูลว่าคุณตาเป็นชาวเวียดนามเกิดที่ฮาดินห์ ประเทศเวียดนาม และได้อพยพหนีสงครามเข้ามาอยู่ในจังหวัดสกลนครก่อน ค.ศ. 1946 และถือเป็นเวียดนามรุ่นเก่า และท้ายที่สุดก็อพยพไปอยู่ที่จังหวัดศรีสะเกษได้แต่งงานกับคุณยายและอาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษเรื่อยมา ถ้าหากมองในเชิงพื้นที่แล้วจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างไกลจากชุมชนชาวเวียดนาม และมีความเป็นไปได้สูงว่าไม่ได้รับอิทธิพลจากหิ้งบูชาแผ่นดิน โดยพบว่าที่บ้านของคุณตาและคุณยายนั้นไม่มีหิ้งบูชาแผ่นดินแต่มีหิ้งบูชาบรรพบุรุษและวิถีชีวิตของคุณตาที่ไม่เหมือนคนเวียดนาม คุณตานำวิถีชีวิตคล้ายคลึงคนไทยมาก ๆ จนได้รับการอุปถัมภ์ให้เป็นบุตรบุญธรรมของนายอำเภอ (เลย์ : สัมภาษณ์เมื่อ ปี 2556) ด้วยเหตุนี้คุณตาจะไม่เคยเข้าร่วมกับขบวนการกู้ชาติ แต่อย่างไร ประกอบกับจังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่ไม่มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาเวียดนามแต่อย่างใด ดังนั้นในครอบครัวปทุมและครอบครัวสร้างของเลย์ จึงไม่เคยรับทราบคำสอนของโฮจิมินห์ผ่านหิ้งบูชา แต่รับรู้โฮจิมินห์นั้นเป็นผู้นำในการกู้ชาติเวียดนาม

ครอบครัวของเลย์ มีการอบรมสั่งสอนแบบคนไทยคือให้เรียนหนังสือเพื่อรับราชการเหมือนพ่อแม่ ถึงแม้จะได้รับคำสั่งสอนจากคุณตาและคุณยายบ้าง แต่อย่างไรก็ตามคุณพ่อและคุณแม่ก็มีวิถีชีวิตประจำวันแบบข้าราชการตลอดเรื่อยมา ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวสร้างจึงเดินตามผู้นำครอบครัวอย่างพ่อแม่ทุกคนรวมถึงน้อง ๆ ด้วย ซึ่งอย่างไรก็ตามการสะสมอำนาจในเชิงบารมีของครอบครัวสร้างก็คือ การตั้งใจศึกษาจนสามารถประกอบอาชีพข้าราชการได้นั่นเอง แต่เมื่อมาพิจารณาเรื่องความอดทนแล้ว ครอบครัวสร้างมีน้อยมาก และมีน้อยกว่าครอบครัวปฐุม อาทิเช่น การอดทนต่อการทำงานหนัก การมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปต่อการทำงานหลังเวลาราชการ หรือการมุ่งรักษาหน้าตาทางสังคมซึ่งทำให้ความกล้าหาญอดทนต่อสิ่งที่ถูกต้องนั้นไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะครอบครัวปฐุมไม่มีหิ้งบูชาแผ่นดิน เพื่อจะเป็นเครื่องมือในการสั่งสอน อบรม ลูกหลานอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ครอบครัวสร้างมีเลื่อนชั้นลงในมิติเศรษฐกิจนั่นเอง

ถึงแม้ว่าเลย์จะมีอาชีพเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยซึ่งในสังคมไทยถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ แต่อย่างไรก็ตามในมุมมองของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามต่างให้ทัศนะที่ตรงกันว่าไม่เห็นด้วย (ชวน, เกิม, จิม, รัตน์ : สัมภาษณ์เมื่อ ปี 2556) เพราะจากการวิจัยพบผลที่สอดคล้องกันว่า ลูกหลานชาวไทยเชื้อสายเวียดนามส่วนใหญ่ยังคงสืบทอดหรือประกอบธุรกิจเป็นส่วนใหญ่หรือร้อยละ 95 ของจำนวนชาวเวียดนาม ปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายเวียดนามก็ยังเข้าสู่แวดวงธุรกิจมากขึ้น จนใน ค.ศ. 2013 ก็ได้มีการรวมตัวกันก่อตั้งสมาคมักธุรกิจไทยเวียดนามมีนักธุรกิจประมาณ 260 คนซึ่งแบ่งออกเป็นสามระดับคือ ระดับต้นคือ มีทุน 10 - 40 ล้านบาท ประมาณร้อยละ 60 ระดับปานกลาง คือ 40 - 80 ล้านบาท ประมาณร้อยละ 30 และระดับสูง คือมากกว่า 80 ล้านบาทขึ้นไป มีประมาณร้อยละ 10 (Chuan, 2013) ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สอดคล้องกับการเชื่อมโยงการค้าในภูมิภาคนั่นเอง ดังนั้นการประเมินตัวเอง ครอบครัว และชาวเวียดนามประเมินให้กันว่า ครอบครัวสร้างในแบบของข้าราชการนั้นได้เลื่อนชั้นลงจากครอบครัวปฐุมที่ทำอาชีพค้าขาย แต่มีความแตกต่างการถือครองทรัพย์สินกันมากมาย เพราะชาวไทยเชื้อสายเวียดนามนั้นให้ความสำคัญกับการถือครองทรัพย์สินซึ่งแปลงเป็นทุน

ตารางที่ 3 การเลื่อนชั้นลงในมิติเศรษฐกิจ ครอบครัวนางสาวเลย (นามสมมุติ)

การเลื่อนชั้นทางสังคม ครอบครัว	อำนาจ			อภิสิทธิ์	ยอมรับ
	ประเพณี	บุญบารมี	กฎหมาย		
ปฐม		ขยัน ประหยัด อดทน ค้าขายถือครอง ทรัพย์สินมากมาย	บุตรบุญธรรม นายอำเภอ		ทุนจาก ทรัพย์สินที่ ถือครองได้รับ การยอมรับ จากสังคม
สร้าง		ขยัน ถือครอง ทรัพย์สินน้อยมาก ประมาณ 20 %	ข้าราชการ	ในแวดวง ข้าราชการ	

เลื่อนชั้นขึ้น เลื่อนชั้นลง ส่งผลต่อครอบครัวปฐมต่างกัน

จากการศึกษาครอบครัวสร้างที่มีทิศทางการเลื่อนชั้นที่แตกต่างกันนั้น พบว่าเงื่อนไขที่สำคัญก็คือครอบครัวของนายบา (สมมุติ) นั้นได้รับอิทธิพลจากทั้งบูชาแผ่นดินและอยู่ร่วมกับบริบททางสังคมที่มีโฮจิมินห์เป็นผู้นำทางความคิด ครอบครัวจึงปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างให้กับสมาชิกในครอบครัว และครั้งสมาชิกออกไปมีครอบครัวสร้างและเลื่อนชั้นขึ้นไป ครอบครัวสร้างก็วกกลับมาสนับสนุนให้สถานภาพของครอบครัวปฐมเลื่อนชั้นตามไปด้วยเช่นกัน ส่วนอีกครอบครัวหนึ่งคือนางสาวเลย (นามสมมุติ) นั้นมีสถานภาพที่ต่างออกไป คือครอบครัวสร้างนั้นไม่ได้รับอิทธิพลคำสอน และอุดมการณ์จากทั้งบูชาแผ่นดิน และไม่ได้อยู่ในบริบทที่จะสมทานคำสั่งสอนของโฮจิมินห์เข้าไปในครอบครัว ซึ่งก็นำมาสู่การเลื่อนชั้นลงของครอบครัวสร้างของลูก ๆ ดังนั้นสิ่งที่ทั้งสองครอบครัวนี้ต่างกันออกไปก็คือ การมีอภิสิทธิ์ในระดับสังคม ไม่ใช่เฉพาะในแวดวงใดแวดวงหนึ่งเท่านั้น และการยอมรับจากสังคมต่อครอบครัวปฐมนั้นก็มีความสำคัญน้อยกว่าในครอบครัวสร้าง เพราะครอบครัวสร้างคือผลิตผลของครอบครัวปฐมที่ผ่านการเฝ้าดูจากสังคมนับข้างมาแล้วระยะหนึ่ง ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัว

ก็คือ การสะสมอำนาจผ่านประเพณี บารมี และกฎหมาย ก่อนที่จะก้าวไปสู่การเมืองอิทธิพลในระดับสังคม ที่ไม่ใช่แค่ดวงใจดวงหนึ่งโดยเฉพาะ สังคมจึงให้การยอมรับว่าเกิดการเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวสร้าง แต่ในทางกลับกันถ้าหากการสะสมอำนาจ ที่จะนำไปสู่การเมืองอิทธิพลในดวงใจเฉพาะแล้วนั้น จะไม่นำการยอมรับจากสังคมในระดับกว้างให้ตามมาแต่อย่างใด สิ่งนี้คือความต่างของการเลื่อนทางสังคมนั่นเอง

บทสรุป

บทความวิจัยเรื่อง “เทวียตเกี่ยว : ครอบครัวยุคใหม่เพราะหิ้งบูชาแผ่นดิน” ได้แสดงให้เห็นปรากฏการณ์การเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวปฐมและครอบครัวสร้างในแนวคิดคือเลื่อนชั้นขึ้นและเลื่อนชั้นลงเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสองครอบครัว โดยเงื่อนไขสำคัญนั้น คือ คำสอนจากหิ้งบูชาแผ่นดินเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวิถีชีวิตทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เพราะถึงแม้ว่าหิ้งบูชาจะถูกรื้อลงจากบ้านของชาวเวียดนามในช่วงสงครามเย็นไปแล้ว แต่พลวัตของคำสอนที่ยังคงอยู่ในรูปของการปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวนั้นก็ยังคงสืบต่อมาจวบจนปัจจุบัน และการเลื่อนชั้นขึ้นหรือลงของครอบครัวสร้างนั้นมีผลกระทบต่อครอบครัวปฐมอย่างมาก เพราะถ้าหากครอบครัวสร้างเลื่อนชั้นลงแล้วการยอมรับจากสังคมต่อครอบครัวปฐมก็เลื่อนลงตามไปด้วย แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากครอบครัวสร้างเลื่อนชั้นขึ้นขึ้นนั้น ก็จะส่งผลไปสนับสนุนให้ครอบครัวปฐมเลื่อนชั้นขึ้นและได้รับการยอมรับอีกด้วย ดังนั้นคำสอนของโฮจิมินห์ในหิ้งบูชาแผ่นดินจึงถือเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีความมุ่งมั่นในการที่จะยกสถานภาพของครอบครัวขึ้นมา เพราะคำสอนในหิ้งบูชาที่ว่า “ชาติต้องเหนือสิ่งอื่นใด” “ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม” “ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนชาวไทยและชาวเวียดนามสถิตสถาพร” และ “ประธานโฮ จงเจริญ” นั้นถือเป็นแนวทางกว้าง ๆ ในการปฏิสัมพันธ์กับสังคมไทยซึ่งเป็นแม่คนที่สองของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

เอกสารอ้างอิง

- ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. (2526). **ชนกลุ่มน้อยในไทยกับความมั่นคงของชาติ**. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2545). **สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาครอบครัวญวน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระวุฒิ เจริญราษฎร์. (2551). **เลี้ยงลูกให้เก่งสุด ๆ แบบคนเวียดนามในประเทศไทย**. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2556). **Max Weber : วิถีแห่งการบำเพ็ญตบะและอาชีพการเมือง**. กรุงเทพฯ : ศยาม.
- ัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin. (2548). **เหวียดเกี่ยวในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทยเวียดนาม. (Viet Kieu in Thailand in Thai – Vietnamese Relationship)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2554). **โฮจิมินห์ วีรบุรุษของประชาชนที่ถูกกดขี่**. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2551). **ทฤษฎีสังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2554). **การสถาปนาอำนาจของผู้ไร้อำนาจ**. กรุงเทพฯ : มาดลองคุณ ซีเอสบี จำกัด.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2549). **หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวัด การรวบรวม การจัดการ การวิเคราะห์ และการเขียนรายงาน**. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โสภณา ศรีจำปา. (2548). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : เวียดนาม**. กรุงเทพฯ : เอกพิมพ์ไทย.
- ศุขปริดา พนมยงค์. (2555). **โฮจิมินห์เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ**. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร.
- Cheal, David (2002). **Sociology of Family Life**. New York : Palgrave.
- Therborn, Goran. (November – December, 2012) “Class in the 21ST Century,” **New LIFE REVIEW**. 78 (5) : 6 - 29.
- Palomar, Joaquina – Level & Amparo Victoria – Estrada. (2012). **Predictors of Social and Educational Mobility in Mexico welfare of a Governmental welfare program a Psychosocial Approach**. Mexico : Universidad Iberoamericana.

- Thongkaew, Krishna, Srisontisuk, Somsak & Chamruspanth, Viyouth (2013). **Viet Kieu Families and Pattern Social Mobility in Thai Society. The 9th International Conference on Humanities and Social Sciences 14th - 15th November 2013 At Khon Kaen University, Thailand.** PP. 121 - 132.
- Turner, Jonathan H. (2003). **The Structure of Sociological Theory.** 7th ed. Belmont California : Wardsworth.
- Vincent Parillo, John Stimson & Ardyth Stimso. (1996). **Contemporary social problems.** Massachusetts : Allyn & Bacon.
- Weber, Max. (1968). **The Theory of Social and Economic Organization.** Translated by A.M. Henderson and Talcolt Parsns. London : The Free Press.
- (1978). **Economy and Society.** London : University of California.

บุคลากรกรม

- บันทึกประวัติชีวิต นายเกษม วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- บันทึกประวัติชีวิต นายบา เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2556 โดยนายกฤษณะ ทองแก้ว
อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
- บันทึกประวัติชีวิต นายชวน วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2556 โดยนายกฤษณะ ทองแก้ว
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- บันทึกประวัติชีวิต นายสูง วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดยนายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- บันทึกประวัติชีวิต นายดัก วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2536 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ เทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
- บันทึกประวัติชีวิต นายเตียน วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ เทศบาลเมืองหนองคายอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

- บันทึกประวัติชีวิต นายต๋อง วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ แหล่งศึกษาและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โฮจิมินห์ บ้านหนองโอน
ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- สังเกตการณ์วันตรุษเวียดนาม วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2557 ณ หอประชุมกาญจนาภิเษก
มหาวิทยาลัยขอนแก่น สังเกตการณ์โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
- สัมภาษณ์เชิงลึก นายพิศ วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- สัมภาษณ์เชิงลึกนางสาวเลย์ วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
ณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- สัมภาษณ์เชิงลึกนายเหล่ย วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2556 โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
- สัมภาษณ์กลุ่มนายเกิม, นายจิ้น และนายรัตน์ เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2556 โดย
นายกฤษณะ ทองแก้ว ที่สมาคมชาวเวียดนามจังหวัดอุดรธานี อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี
- สัมภาษณ์กลุ่ม นายตึก นายซุง และนายบา โดย นายกฤษณะ ทองแก้ว
เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ณ วัดธรรมศิริบัณฑิต บ้านหนองฮาง ม.4
ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี